

EKOLOGINĖ EDUKACIJA: RETORINĖ TOPIKA STRAIPSNŲ ANTRAŠTĖSE

Augustė Šimkutė,
Eglė Gabrėnaitė (vadovas)
Vilniaus universitetas Kauno fakultetas

Tyrimo tikslas. Ekologijos diskursas ir edukacinė jo funkcija pastaruoju metu medijose vis labiau aktualizuojami, be to, tai itin kaitus diskursas. Aprašyti darbai inspiravo analizuoti dar neaptartą temą – ekologinės retorikos raišką naujienų portalų antraštėse. Tyrimo tikslas - identifikuoti ir išanalizuoti ekologinę topiką straipsnių antraštėse.

Reikšminiai žodžiai: ekologija, retorika, topika, medijos, antraštės.

Tyrimo metodai. Atliekant tyrimą derinti keli metodai: aprašomasis (deskriptyvinis), retorinės analizės ir interpretacinis metodai. Aprašomasis (deskriptyvinis) metodas taikytas sisteminant ir referuojant mokslinę literatūrą apie ekologinę retoriką, loginę ir retorinę topiką ir antraščių kūrimo specifiką; retorinė analizė ir jos teikiami metodologiniai instrumentai taikyti aprašant būdinguosius topikos modelius, funkcionuojančius straipsnių antraštėse; interpretacinis metodas pasitelktas pateikiant asmenines išvagas.

Rezultatai ir / arba išvados.

- Atlikto tyrimo rezultatai atskleidžia, kad straipsnių antraštėse išryškėja tokie ekologinės retorikos topai: gamtojautos, aplinkos taršos, darnaus vystymosi, ekologinės modernizacijos.
- Nustatyta, kad paveikiamame diskurse pasikartoja realios ir neišvengiamos grėsmės, tvaraus gyvenimo būdo, sąmoningo vartojimo, atsinaujinančios ir inovatyvios pramonės motyvai.
- Pagrindiniais ekologinės edukacijos „veidais“ tampa politikos, verslo, mokslo ir aplinkos apsaugos atstovai, atliekantys autoriteto ir pavyzdžio topų funkciją.
- Kurti paveikų aktualų ekologinį diskursą antraštėse bei formuoti ekologinę tapatybę siekiama ir įvairiomis verbalinės raiškos priemonėmis: imperatyvais, retoriniais klausimais, apeliacijomis į baimę, senumo ir naujumo argumentais, tezės ir antitezės priešiniu.

Originalumas ir / arba praktinis reikšmingumas. Ekologijos, klimato kaitos ir aplinkos apsaugos temos pastaraisiais dešimtmečiais tapo reikšmingu visuomenės ir medijų diskusijų objektu. Šios temos gyvybingumą rodo tyrimų, kuriuose išryškėja ekologijos, klimato kaitos tyrimų analizės ir prielaidos, reikšmių konstravimo ir rizikos diskurso ypatumai žiniasklaidoje, gausa. Bene nuosekliausių išvalgų šiais klausimais esama prof. Audronės Telešienės tyrime „Environmental Discourse in Lithuania in 1989–2005: Discourse Coalitions and Story-Lines“ (2010). Kitoje publikacijoje (2009) tyrėja nagrinėja klimato kaitos, aplinkos apsaugos reikšmių formavimą dienraščiuose ir tam tinkamas jų susidarymo prielaidas. Aistė Balžekienė, bendradarbiaudama su Audrone Telešiene ir Leonardu Rinkevičiumi tyrime „Klimato kaita: socialinio rizikos suvokimo ir žiniasklaidos diskurso Lietuvoje konfigūracijos“ (2008) pristatė visuomenės konstruojamą suvokimą apie ekologines problemas ir aplinkos kaitą. Svarbios ir Inesos Birbilaitės atlikto tyrimo „Topic of climate change in communication and media research: the past, the presence, and the future“ (2011) išvalgos, kurios atskleidžia žiniasklaidos svarbą formuojant ekologinį, klimato kaitos diskursą medijose.

Retorinė analizė orientuota į diskurso persvazijos tyrimus: siekiama nustatyti ir aprašyti būdingiausius paveikumą kuriančius instrumentus. Argumentų funkciją atliekantys topai – vieni iš tokių instrumentų. Loginės ir retorinės topikos aspektu straipsnių ekologinėmis temomis antraštės dar nėra tirtos, todėl pravartu nustatyti būdingiausius topų funkcionavimo tendencijas. Atlikta analizė bus naudinga tolesniems paveikiųjų diskursų tyrimams, kurių tikslas – diskurso persvazijos mechanizmų dekonstrukcija.